

-
// :

:
() () »
«

- ۱.....چکیده
- ۲.....مقدمه
- ۳.....۱. بنزین در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶.....
- ۴.....۲. اعتبارات پیش‌بینی شده برای واردات کمبود بنزین یارانه‌ای.....
- ۴.....۳. قیمت بنزین در بازار جهانی - مقدار واردات - کمبود بنزین یارانه‌ای و علل آن و اعتبار
- ۴.....مورد نیاز برای تأمین آن.....
- ۷.....۴. ارائه بنزین آزاد.....
- ۸.....۵. فروش بنزین سهمیه‌ای مازاد مردم به دولت.....
- ۹.....۶. ارائه بنزین به خودروهای دولتی به قیمت بدون یارانه.....
- ۹.....۷. تورم.....

:
:

:
() () »
«

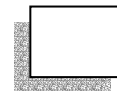

طرح اجرای کامل بند «و» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور با امضای ۱۳۲ نفر از نمایندگان محترم مجلس ارائه شده است. بررسی‌های آماری نشان می‌دهد که افزایش قیمت بنزین در بازارهای جهانی از متوسط ۵۴۹/۸۱ دلار برای هر تن متریک در سه ماهه آخر سال ۱۳۸۵ (زمان بررسی لایحه بودجه ۱۳۸۷) به متوسط ۶۸۷/۱۹ دلار در شش ماهه اول سال جاری و تأخیر ۴۶ روز در اجرای قانون برای سهمیه‌بندی و عدم توان در استفاده کامل از خودروهای دارای سامانه CNG و کمبود جایگاه‌های توزیع گاز باعث شده است که اعتبار ۲۲/۲۵۰ هزار میلیارد ریالی برای واردات بنزین، کفایت نکرده و در صورتی که وجوه حاصل از افزایش قیمت ۲۰۰ ریالی بنزین (منهای عوارض و مالیات) به واردات بنزین اختصاص یابد، باز هم حداقل ۱/۱ میلیارد دلار (به شرط امکان واردات بنزین به متوسط قیمت ۶ ماهه اول) ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و در صورت عدم تأمین این مبلغ دولت سیاستی اتخاذ کند که حداقل از اواسط آذرماه سال جاری به سهمیه‌های اختصاص یافته کاهش یابد. بررسی‌های به عمل آمده در پیرامون ارائه بنزین با قیمت آزاد و بدون هرگونه یارانه

نشان می‌دهد که در حال حاضر وضعیت بازار جهانی بنزین به گونه‌ای است که قیمت بنزین آزاد را در کشور (با ملحوظ کردن ۱۰ درصد عوارض و ۲۰ درصد مالیات قانونی) بیش از ۷۰۰۰ ریال برای هر لیتر الزام می‌کند که در مقایسه با قیمت بنزین در بازار سیاه که غالباً بین ۳۰۰۰ تا ۴۵۰۰ ریال (ممکن است موارد محدودی در زمان‌های خاصی مثل تعطیلات بیش‌تر شود) است قابلیت رقابت ندارد و در ضمن افزایش قیمت بنزین در بازار غیررسمی، بعید به نظر می‌رسد بدون کنترل جامع (که تجربه نشان داده است سازمان‌های مسئول توان آن را ندارد) باعث حذف یا کاهش قابل توجهی به فروش بنزین در بازار سیاه شود.

در رابطه با ارائه بنزین بدون یارانه به خودروهای دولتی اخیراً دولت اقدام به اعلام قیمت ۶۰۰۰ ریال برای هر لیتر جهت این منظور کرده است.

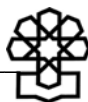
با امضای ۱۳۲ نفر از نمایندگان محترم مجلس طرحی تحت عنوان «طرح اجرای کامل بند «و» تبصره «۱۳» قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور» تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است. در این گزارش، طرح به شرح زیر مورد ارزیابی قرار گرفته است:

۱. مصرف، تولید، واردات بنزین،

۲. اعتبارات تأمین شده در قانون بودجه،

۳. قیمت بنزین در بازار جهانی مقدار واردات کمبود بنزین یارانه‌ای و علل آن و اعتبار مورد نیاز برای تأمین آن،

۴. ارائه بنزین آزاد،

۵. فروش بنزین سهمیه‌ای مازاد مردم به دولت،

۶. ارائه بنزین به خودروهای دولتی به قیمت بدون یارانه،

۷. تورم.

در پایان سال ۱۳۸۵ ذخیره بنزین موتور کشور حدود ۱۴۴۱ میلیون لیتر بوده است که اگر فرض شود به دلیل مسائل امنیتی لازم است ذخیره مذکور (حداقل) در طول سال ۱۳۸۶ نیز حفظ شود، لذا واردات حداقل باید به گونه‌ای باشد که مابه‌التفاوت مصرف و تولید داخل را در طول سال ۱۳۸۶ تأمین کند. با توجه به روند مصرف در شش ماهه اول سال جاری که آمار قطعی آن از شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران گرفته شده است، مقادیر مصرف، تولید و نیاز به تأمین واردات کمبود مصرف به شرح زیر است:

- متوسط مصرف روزانه بنزین کشور در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ معادل ۶۹/۳ میلیون لیتر،

- متوسط تولید روزانه داخلی بنزین در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ معادل ۴۵/۷ میلیون لیتر،

- متوسط تأمین مصرف روزانه بنزین از محل واردات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ معادل ۲۳/۶ میلیون لیتر،

- متوسط روزانه افزایش ذخیره بنزین از محل واردات در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ معادل ۲/۱ میلیون لیتر،

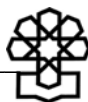

- جمع ذخایر بنزین در پایان سال ۱۳۸۵، ۱۴۶۶/۴۳ میلیون لیتر،
- جمع ذخایر بنزین در پایان شهریور ماه ۱۳۸۶، ۲۱۱۸/۵۵ میلیون لیتر.

- اعتبار تأمین شده در قانون بودجه سال ۱۳۸۶ (نفت خام معاوضه‌ای) ۲۲/۲۵ هزار میلیارد ریال (معادل ۲/۵ میلیارد دلار)،
- پیش‌بینی اعتباری که امکان تأمین آن از محل افزایش ۲۰۰ ریال قیمت بنزین (پس از کسر ۱۰ درصد عوارض و ۲۰ درصد مالیات) است: (هر لیتر ۱۵۳/۷۵ ریال) ۲/۹۹۹ هزار میلیارد ریال (معادل ۳۳۶,۹۷۱,۲۹۲ دلار).

متوسط قیمت هر بشکه نفت خام سبک ایران در سه ماهه آخر سال ۱۳۸۵ (فوب دهانه کانال سوئز) و در زمان تصویب قانون بودجه سال ۱۳۸۶ حدود ۵۲/۶۷ دلار (و برای نفت سنگین حدود ۵۰/۹۲ دلار) بوده است که برای تأمین ۲/۵ میلیارد دلار منابع تکلیفی مورد نیاز واردات بنزین از خارج در قانون بودجه سال ۱۳۸۶ لازم به معاوضه حدود ۴۷/۴۶۵ میلیون بشکه نفت خام سبک (یا حدود ۴۹/۰۹۷ میلیون بشکه نفت خام سنگین) بوده است.

متوسط قیمت هر تن متریک بنزین در سه ماهه آخر سال ۱۳۸۵ حدود ۵۴۹/۸۱ دلار بوده است که با ۲/۵ میلیارد دلار پیش‌بینی شده در بودجه سال ۱۳۸۶ امکان

تأمین حدود ۶/۱۴۸ میلیارد لیتر بنزین وارداتی وجود داشت. حال باید توجه داشت که سقف اعتبار در بودجه ثابت است و با توجه به قیمت متوسط ۶۸/۰۹ دلار نفت خام سبک ایران (فوب دهانه کانال سوئز) در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ برای تأمین اعتبار مذکور نیاز به صادرات (معاوضه) حداکثر ۳۶/۷۲ میلیون بشکه (به جای ۴۷/۴۶۵ میلیون بشکه نفت سبک یا ۳۷/۲۷ میلیون بشکه به جای ۴۹/۰۹۷ میلیون بشکه نفت سنگین) بوده است (بنا به آمار وزارت نفت متوسط قیمت نفت خام ایران در شش ماهه اول سال جاری ۶۴/۳۳ دلار برآورد شده است که نهایی نشده اعلام شده است). حال با توجه به بالارفتن قیمت نفت خام و به تبع آن افزایش قیمت بنزین که متوسط آن در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ حدود ۶۸۷/۱۹ دلار بوده (ولی آمار وزارت نفت حدود ۷۲۱/۳۵ دلار را نشان می‌دهد) مقداری که با ۲/۵ میلیارد دلار امکان واردات بنزین ممکن بوده است حدود ۴/۹۱۹ میلیارد لیتر یعنی حدود ۱/۲۳ میلیارد لیتر کمتر از پیش‌بینی با قیمت‌های سه ماهه آخر سال ۱۳۸۵ و با این حساب کمبود پیش آمده برای تأمین مابقی نیاز بخش یارانه‌ای بنزین بدیهی است زیرا با توجه به تأخیر در سهمیه‌بندی عملاً در شش ماهه اول سال ۱۳۸۶ مقدار کل بنزین مصرفی از محل واردات حدود ۴/۳۸۹۶ میلیارد لیتر بوده است و برای باقیمانده سال به فرض ادامه مصرف حدود ۶۰ میلیون لیتر و تولید روزانه حدود ۴۵ میلیون لیتر، در مجموع برای ۱۷۹ روز شش ماهه دوم نیاز به واردات ۲/۶۸۵ میلیارد لیتر خواهد بود که جمع تأمین مورد نیاز بخش یارانه در سال ۱۳۸۶ حدود ۷/۰۷۴۶ میلیارد لیتر خواهد بود.

حال اگر مبلغ حدود ۳۳۶,۹۷۱,۲۹۲ دلار حاصل از افزایش ۲۰ ریالی در قیمت بنزین (منهای عوارض و مالیات) نیز به واردات بنزین اختصاص یابد و فرض شود که

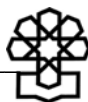
در شش ماهه دوم روند قیمت متوسط بنزین مشابه شش ماهه اول باشد (متوسط ۶۸۷/۱۹ دلار برای هر تن متریک) بنابراین با این مبلغ می‌توان ۶۶۳ میلیون لیتر دیگر تأمین کرد که جمعاً امکان واردات با این دو رقم (۲/۵ میلیارد دلار معاوضه و وجوه حاصل از قیمت مازاد فروش بنزین) حدود ۵/۰۵ میلیارد لیتر خواهد شد (در حالی که در شرایط عدم افزایش قیمت نفت خام و به تبع آن بنزین امکان دارد به حدود ۶/۸ میلیارد لیتر می‌شود).

خلاصه اینکه کمبود حاصله به سه دلیل پیش خواهد آمد:

الف) تأخیر ۴۶ روز در شروع سهمیه‌بندی که مصرف را نزدیک به ۸۹۴ میلیون لیتر افزایش داد.

ب) افزایش قیمت بنزین که امکان تأمین آن را در معاوضه نفت خام (به دلیل محدودیت سقف اعتباری قانونی بودجه) کاهش داد.

ج) عدم توان مدیریت بر استفاده خودروهای دارای امکانات سوخت گاز طبیعی از تجهیزات خودروهای مذکور و تخصیص سهمیه بنزین مشابه سایر خودروها برای آنها. در این صورت، اگر هدف حفظ ذخیره پایان سال ۱۳۸۵ در پایان سال ۱۳۸۶ باشد کمبود اعتبارات برای ادامه سهمیه‌بندی موجود (به شرط اختصاص درآمد حاصل را افزایش قیمت فروش بنزین در داخل برای واردات) حدود ۱/۱ میلیارد دلار (برای واردات نزدیک به ۲/۲ میلیارد لیتر) خواهد بود و در صورت عدم تأمین منابع مالی مذکور تنها راه قطع سهمیه خودروهای شخصی یا کاهش سهمیه خودروهای عمومی و شخصی براساس مطالعه‌ای مناسب وضعیت جاری کشور از اواسط آذرماه سال جاری خواهد بود که البته اتخاذ این تدبیر تأثیرات بسیار منفی در بر خواهد داشت.

از زمان شروع سهمیه‌بندی بنزین، بعضی از صاحبان خودروهای عمومی (تاکسی، وانت‌بار، مسافربران شخصی و حتی ظاهراً بعضی از افرادی که خودروی دولتی در اختیار دارند) اقدام به فروش بخشی از سهمیه خودروی مربوطه در بازار سیاه کرده و عملاً از کمیت و کیفیت ارائه خدمات به مردم کاسته‌اند.

قیمت بنزین بازار سیاه که به دلیل عدم توان مدیریت بخش‌های مربوطه (بجز خودروهای شاغل در آژانس‌های تاکسی تلفنی) سامان یافته است، غالباً بین ۳۰۰۰ ریال تا ۴۵۰۰ ریال (مجموعاً با ۱۰۰۰ ریال پرداخت جایگاه) بوده است (البته در موارد کم‌تر و یا بیش‌تر از این مبلغ هم مبادله شده است).

حال اگر دولت مکلف شود که بنزین مازاد را به قیمت تمام شده به خودروهای شخصی که خریدار بنزین آزاد خواهند بود، ارائه دهد، باید دید که با چه قیمتی خواهد توانست، بنزین آزاد را ارائه دهد و آیا خواهد توانست با قیمت بازار سیاه مقابله کرده و آن را حذف کند. قیمت بنزین در بازار جهان و از جمله خلیج فارس به دلیل افزایش قیمت نفت خام، شدیداً افزایش یافته است و به بالای ۸۰۰ دلار به ازای هر تن متریک رسیده است، حال اگر این وضع ادامه یابد قیمت یک لیتر بنزین فوب خلیج فارس بالغ بر ۵۲۰۰ ریال خواهد شد.

براساس قانون ۱۰٪ به عنوان عوارض شهرداری و ۲۰٪ به عنوان مالیات باید به قیمت بنزین اضافه شود که با این احتساب قیمت یک لیتر بنزین آزاد، بدون هزینه‌های حمل از محل خرید بنزین تا جایگاه توزیع، نگهداری، تبخیر، ریزش، حق‌العمل جایگاه و ... پس از ۶۷۶۰ ریال خواهد شد که با افزایش سایر هزینه به پس از ۷۰۰۰ ریال خواهد رسید.

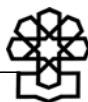
در این حالت ملاحظه می‌شود که قیمت بنزین آزاد دولت از ۲۵۰۰ تا ۴۰۰۰ ریال بیش از قیمت بنزین در بازار سیاه خواهد بود.

حال آیا این فاصله قیمتی و ادامه عدم کنترل موجود بر صاحبان وسایط نقلیه‌ای که امکان فروش بنزین خودروهای عمومی را دارند باعث نخواهد شد که:

الف) افزایش قیمت بنزین بازار سیاه توجیه‌پذیر شود و با فاصله کمتری از قیمت بنزین آزاد دولتی نسبت به وضع موجود به فروش برسد و عملاً وضعیت حمل و نقل عمومی از وضعیت موجود نیز بدتر شده و مردم را با مشکل روبه‌رو کند.

ب) اصولاً قیمت بالای بنزین آزاد دولتی خواهد توانست بازار سیاه را با قیمت پایین‌تر حذف کند.

در پاراگراف دوم طرح، موضوع واگذاری مازاد بنزین سهمیه کارت هوشمند به قیمت اعلام شده توسط مردم به دولت عنوان شده است. در این رابطه باید توجه داشت که بازار سیاه موجود عمده‌توسط صاحبان خودروهای عمومی که دارای سهمیه خودروهای شخصی هستند، انجام می‌گیرد. ولی گرچه این واگذاری در کاهش مصرف تأثیر خواهد گذاشت ولی فروش آن به قیمت تمام شده وارداتی (با شرح بند قبل) نمی‌تواند بازار سیاهی که توسط خودروهای عمومی ایجاد شده است را حذف کند و پیش‌بینی می‌شود که در کاهش آن نیز نقش محسوسی نداشته باشد. ضمن اینکه بعید به نظر می‌رسد سامانه موجود کارت هوشمند بتواند رسیدن این هدف را به راحتی انجام دهد و برای این امر باید راهکار قابل اجرایی تعریف شود.

در مورد ارائه بنزین به خودروهای دولتی بدون یارانه، دولت اخیراً اقدام به اعلام قیمت ۶۰۰۰ ریال کرده است که به نظر می‌آید در صورتی که عوارض و مالیات قانونی را به قیمت تمام شده اضافه کرده و سایر هزینه‌ها (از جمله حمل و نقل نگهداری، تبخیر، ریزش و ...) به آن اضافه شود، قیمت برای شش ماهه دوم سال جاری بیش از این خواهد بود که در بخش‌های قبلی به آن اشاره شد. برای ماه‌های اولیه سهمیه‌بندی می‌توان قیمت اعلام شده را صحیح دانست.

با توجه به گزارش‌های متعددی که در گذشته در رابطه با تأثیر قیمت آزاد بنزین بر افزایش نرخ تورم در بازار دو نرخی و غالب بودن نرخ بالاتر، منتشر شده است به نظر می‌آید پرداختن به این مورد، تکرار مکررات خواهد بود.

:

اظہار نظر کارشناسی درباره: «طرح اجرای کامل بند (و) تبصره (۱۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور»

Report Title: —

مطالعات زیربنایی، مطالعات برنامه و بودجه

محمدرضا محمدخانی

—:

کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

محمدحسن معادی رودسری

:

:

// :